

EUROPEJSKIE

DNI NIEPODLEGŁA
DLA WSZYSTKICH

DZIEDZICTWA

8-9 / 15-16.09

INFORMATOR

województwo wielkopolskie

województwo wielkopolskie

miejsowości biorące udział w EDD 2018

Dobrzyca → 4

Domachowo – Krobia → 5

Gniezno → 6

Gołuchów → 7–8

Grzybowo → 9–10

Kalisz → 11, 12–13, 14, 15–16

Konin → 17

Leszno → 18

Moszczanka → 19–20

Poznań → 21, 22–23, 24, 25, 26

Skrzębowa → 19–20

Śmigiel → 27–28

Września → 29–30

Szanowni Państwo,
we wrześniu odbędzie się 26. edycja Europejskich Dni Dziedzictwa, czyli wielkie święto zabytków i tradycji regionu. Tegoroczna odsłona inicjatywy inspirowana jest 100-leciem odzyskania przez Polskę niepodległości i odbędzie się pod hasłem „Niepodległa dla wszystkich”. W trakcie Europejskich Dni Dziedzictwa nie zabraknie ciekawych historii i fascynujących wydarzeń. Organizatorzy przygotowali szereg atrakcji rozbudzających zainteresowanie społeczności lokalnych odkrywaniem bogactwa własnego regionu, poznawaniem tradycji i kultury, będącej podstawą naszej tożsamości narodowej.

W tym szczególnym dla nas roku – jubileuszu 100 lat niepodległej Polski, dwa wrześniowe weekendy będą okazją do wspólnego świętowania i przeżywania w szerszym gronie wielkiego sukcesu, jakim była odbudowa i zjednoczenie ziem polskich. Liczne wydarzenia odbywające się w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa będą wspianą okazją, aby uczcić pamięć bohaterów historycznych oraz pokazać rozmaite drogi odzyskania przez Polskę niepodległości. W tym roku dbałość o dorobek przeszłych pokoleń nabiera szczególnego wymiaru również dzięki obchodom Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego, inicjatywie Komisji Europejskiej.

Odkrywajmy zatem wspólnie europejskie i polskie dziedzictwo, którego poznanie nie tylko umożliwia nam zrozumienie naszej przeszłości, ale również pozwala zdefiniować naszą przyszłość.

Jarosław Sellin

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa

Narodowego

Pełnomocnik Rządu do spraw obchodów

Stulecia Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowni Państwo,
rok 2018 jest rokiem obfitującym w znaczące dla naszego Państwa i Narodu rocznice równie doniosłych wydarzeń. Wśród nich na pierwsze miejsce wybija się 100. rocznica odzyskania niepodległości, długo przez Polaków oczekiwanej, drogo okupionej, przez wszystkich zdobywanej. Niepodległości dla wszystkich.

Europejskie Dni Dziedzictwa, a w tym roku ich hasłem przewodnim jest właśnie „Niepodległa dla wszystkich”, to czas wyjątkowo odpowiedni do skierowania naszej uwagi na ludzi i wydarzenia, które przyniosły nam wolność. Cieszy mnie, że do celebrowania niepodległości właśnie podczas XXVI Europejskich Dni Dziedzictwa przygotowało się tak wiele instytucji, z tak różnorodnymi projektami. To przez ich pryzmat można ujrzyć trudy znoszenia niewoli, ale i powolne, żmudne przywracanie Polsce wolności. Zwłaszcza w Wielkopolsce, która realizując modele „pracy u podstaw” i „pracy organicznej”, odnalazła własny *modus vivendi* na konstruktywne przetrwanie niewoli i kreatywne dotrwanie do niepodległości. Niepodległości, o którą umiała zwycięsko zaważyć w Powstaniu Wielkopolskim i upomnieć się o swoją przynależność do Polski. To te projekty pozwoliły stworzyć kształt imprezy, tak ważnej dla pokazywania ciągłości i piękna naszej historii, historii ważnej także w dziejach Europy.

Zapraszam Państwa do wspólnej zabawy, poznawania naszego dziedzictwa i kultury narodowej, a przede wszystkim przekazywania ich kolejnym pokoleniom.

Marek Woźniak

Marszałek Województwa Wielkopolskiego

16 września

Wolność – to nasz łączy Międzypokoleniowe warsztaty plastyczne

warsztaty, zabawa dla dzieci,
zajęcia edukacyjne

12.00 Jak rozumiemy wolność? Czy dla wszystkich, bez względu na wiek, pochodzenie i przekonania, znaczy ona to samo? Czy w taki sam sposób interpretujemy pojęcie „niepodległej Polski”? Na te i inne pytania postaramy się odpowiedzieć podczas międzypokoleniowych warsztatów plastycznych, na które zapraszamy rodziców z dziećmi, dziadków z wnukami, grupy przyjaciół i wszystkich, którzy chcą w ciekawy sposób uczcić 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości. Podczas warsztatów uczestnicy stworzą wspólnie ogromny obraz prezentujący ich wizję

wolności i niepodległości, a wszystko to pod czujnym okiem pracowników Muzeum, którzy podzielą się cennymi radami pomagającymi właściwie ukierunkować działania zespołu. Wspólna, międzypokoleniowa zabawa ma za zadanie nie tylko pobudzić kreatywne działanie w uczestnikach, ale także nakłonić do wymiany poglądów wśród młodszego i starszego pokolenia. Stworzony podczas warsztatów obraz zostanie zaprezentowany na wystawie w Muzeum tak, aby każdy odwiedzający mógł go podziwiać.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy Zespół Pałacowo-Parkowy

ul. Pleszewska 5a 63-330 Dobrzyca

tel. 62 7413 039 @ sekretariat@dobrzyca-muzeum.pl www.dobrzyca-muzeum.pl

9 września

VIII Festiwal Tradycji i Folkloru w Domachowie i Festiwal Tożsamości i Kultury Wsi Odnowionej.

uroczystość religijna,
spotkanie, rzemiosło / kulinaria,
festyn / biesiada, koncert
warsztaty, zwiedzanie,
wycieczka / spacer, zabawa dla
dzieci, zajęcia edukacyjne

Otwarcie Festiwalu o godz. 15.00 przy świetlicy wiejskiej – Domachowo 47.

13.30 Msza Św. z oprawą biskupiąską w zabytkowym kościele w Domachowie

15.00 otwarcie festiwalu

15.10 widowisko folklorystyczne *Odpust na Biskupiznie*

16.00 występy zespołów biskupiańskich

17.00 koncert **Marga Muzika** (Litwa)

18.00 zespół **Semplicze** (Lubiń)

18.30 Zespół **Pieśni i Tańca Drzewiczanie** (Drzewica)

19.00 Kameralny Chór Prowincjonalny (Wieprz)

20.00 Zespół Górali Czadeckich Pojana (Dzierżoniów)

20.30 Vital Voranau (Białoruś)

21.00 potańcówka - DJ Daga i kapele dudziarskie z Biskupizny

Wokół sceny – stoiska z rękodziełem, wystawy, gry i zabawy dla dzieci, promocja Biskupiańskiego Szlaku Kulinarnego i inne atrakcje.

ORGANIZATOR:

→ Gmina Krobia

Rynek 1, 63-840 Krobia

tel. 65 5711 111 @ krobia@krobia.pl www.krobia.pl

17, 18, 19 września

Pomysł na Niepodległość – lekcja o Powstaniu Wielkopolskim

gawęda / opowieść,
zajęcia edukacyjne

09.00-12.00 Muzeum zaprasza grupy szkolne na **lekcje o Powstaniu Wielkopolskim**, w czasie których uczniowie poznają genezę i przebieg powstania wielkopolskiego.

Dodatkową atrakcją będzie prezentacja umundurowania, uzbrojenia i wyposażenia żołnierzy z okresu powstania.

Współorganizatorem jest **Grupa Rekonstrukcji Historycznej Dragoner**.

ORGANIZATORZY:

→ Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie,
ul. Kostrzewskiego 1, 62-200 Gniezno
t 61 4264641 @ sekretariat@mppp.pl ▶ www.muzeumgniezno.pl

8–9 września

Lasy w stulecie odzyskania niepodległości

wystawa, warsztaty, zwiedzanie,
wycieczka/spacer, gra miejska/
terenowa, zabawa dla dzieci,
zajęcia edukacyjne

10.00-16.00 wystawa dokumentów, map i innych materiałów związanych z gospodarką leśną na terenie naszego kraju **Lasy w stulecie odzyskania niepodległości** – Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie Muzeum Leśnictwa Oficyna

10.00-16.00 zwiedzanie ekspozycji stałych w Muzeum Leśnictwa Oficynie: **Kulturotwórcza rola lasu, Dzieje leśnictwa w Polsce**.

Przy Oficynie stanie **Stoisko edukacyjne**, w ramach którego zostaną przeprowadzone

gry, zabawy oraz quiz na temat zespołu zamkowo-parkowego w Gołuchowie.

Cały dzień – zapraszamy do parku-arboretum na **Questy** promujące dziedzictwo przyrodniczo-kulturowe Gołuchowa **Śladami Izabeli z Czarotoryskich Działyńskiej i Wędrówki dendrologiczne**. Guesty do pobrania na stoisku edukacyjnym lub ze strony internetowej: www.okl.lasy.gov.pl. Jest to zabawa edukacyjna do samodzielnej realizacji, dostępna od świtu do zmierzchu.

Cały dzień – w parku-arboretum będzie można poszukiwać **skrytki geocachingowej *Dziedzictwo Izabelli*** z pomocą współrzędnych i urządzenia GPS. Start na stronie internetowej: https://www.geocaching.com/geocache/GC627KT_dziedzictwo-izabelli.

Do zabawy można wykorzystać telefon komórkowy z dostępem do Internetu.

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie działa w strukturze Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, a jego podstawowymi zadaniami są ochrona dziedzictwa leśnictwa polskiego oraz przybliżanie społeczeństwu tematyki

przyrodniczo-leśnej poprzez prowadzenie różnorodnych form edukacji. Bazą do tego typu aktywności są zabytkowy park-arboretum, Pokazowa Zagroda Zwierząt oraz Muzeum Leśnictwa w dziewiętnastowiecznych obiektach: Oficynie, Powozowni, Owczarni i Dybulu. Ośrodek gromadzi i eksponuje materialne zabytki związane z ponad dwustuletnią historią leśnictwa na ziemiach polskich.

Ponadto do zadań Ośrodka należą sprawowanie mecenatu nad twórczością artystyczną leśników, oraz prowadzenie zagrodowej hodowli żubra, gatunku chronionego, zagrożonego wyginięciem.

ORGANIZATOR:

→ Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

ul. Działyńskich 2, 63-322 Gołuchów

☎ 62 7615045 @ okl@okl.lasy.gov.pl ▶ www.okl.lasy.gov.pl

GRZYBOWO

8 września

Inspiruje nas Biał-Czerwona

wykład / prelekcja, gawęda / opowieść, wystawa, projekcja / prezentacja, warsztaty, zwiedzanie, wycieczka / spacer, gra miejska / terenowa, zabawa dla dzieci, zajęcia edukacyjne

10.00-16.00 zwiedzanie z przewodnikiem wystawy archeologicznej **Nóż przedmiot niebanalny**

10.00-16.00 GAMA – Grzybowska Akademia Małego Archeologa

10.00-16.00 gry terenowe: **Kto ty jesteś..., Barwy Rzeczypospolitej, Poznajemy nasze godło**

10.00-16.00 prezentacja prac pokonkursowych **Inspiruje nas Biał-Czerwona**

13.00 wykład **Kobiety wczesnego średniowiecza** – mgr Jacek Wrzesiński (Rezerwat Archeologiczny Gród w Grzybowie).

Rezerwat Archeologiczny gród w Grzybowie, Oddział MPP na Lednicy to muzeum chroniące jedno z najstarszych i największych z grodów powstałych w początkach X wieku w centrum domeny pierwszych Piastów – dynastii, z której pochodzili pierwsi władcy historycznej Polski. Pamiętamy, przypominamy – Polska po 123 latach nieobecności na mapach Europy w 1918 roku odzyskuje niepodległość. Jednak należy jednocześnie pamiętać, że w świadomości społeczeństw europejskich Polska pojawiła się przeszło 1000 lat temu. Na terenie Wielkopolski w X wieku ród Piastów

doprowadził do zjednoczenia wokół siebie społeczności i wspólnie stworzył podstawy do powstania nowego wówczas państwa. Zwieńczeniem tych starań był chrzest przywódcy – Mieszka I. Jednym z miejsc, gdzie Piastowie stanowili władzę, był gród w miejscu, które dziś nazywa się Grzybowo.

Tak jak 100 lat temu szereg ludzi skupionych wokół postaci Marszałka Józefa Piłsudskiego, tak 1000 lat wcześniej Mieszko I i jego najbliżsi doprowadzili do wpisania się Polski w europejską historię, przyczynili się do tworzenia wspólnej kultury, jednocześnie budując własną tożsamość.

ORGANIZATOR:

→ Rezerwat Archeologiczny Gród w Grzybowie –
oddział Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy
62-300 Września, Grzybowo 10A

t 61 8800076, 507 513 798 @ grzybowo@lednica.pl

www.lednicamuzeum.pl, www.lednica.pl, facebook.com/rezerwatgrzybowo

KALISZ

13 września

Kaliskie drogi do Niepodległości

wykład, prezentacja
multimedialna, wystawa

17.00 wykład i prezentacja multimedialna **Moniki Sobczak-Waliś** – starszego kustosa w Dziale Zbiorów Specjalnych Biblioteki Głównej

17.00 wystawa towarzysząca najstarszych i najciekawszych publikacji dot. polskich zrywów niepodległościowych – wypożyczalnia Biblioteki Głównej

17.00 ekspozycja mundurów od czasów napoleońskich po powstanie wielkopolskie

Monika Sobczak-Waliś to bibliotekarz, historyk, regionalista. Autorka artykułów popularnonaukowych oraz naukowych głównie z zakresu historii regionalnej. Współautorka wydawnictw, m.in. *Miejsca pamięci powstania styczniowego na terenie powstańczego województwa*

kaliskiego (Kalisz 2013) oraz *Wspomnienia pośmiertne i nekrologi „Kaliszanina. Gazety miasta Kalisza i jego okolic” 1871-1892* (Kalisz 2015). Członek Polskiego Towarzystwa Historycznego Oddział w Kaliszu oraz Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

W 1795 roku Rzeczpospolita zniknęła z mapy Europy. Kolejne stulecie upłynęło naszym przodkom na walce o odzyskanie utraconej niepodległości, a gdy ta nie przyniosła efektów, skupiono się na działaniach umożliwiających zachowanie dziedzictwa i kultury narodowej. Wykład *Kaliskie drogi do Niepodległości* jest próbą pokazania, jak wielka historia odbiła się na dziejach miasta położonego na granicy dwóch zaborów.

ORGANIZATOR:

→ Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Asnyka w Kaliszu, Biblioteka Główna
ul. Legionów 66, 62-800 Kalisz

t 62 7573430 @ biblio@mbp.kalisz.pl www.mbp.kalisz.pl

17 września

Gdzie dziewczęta z tamtych lat” – „Jagiellonka” na tle kaliskich szkół w początkach niepodległości

wykład / prelekacja,
seminarium / sesja
naukowa, gra miejska /
terenowa

10.00 Gra Miejska

12.00 sesja popularnonaukowa, wystawa okolicznościowa poświęcona 100-leciu istnienia.

III LO im. M. Kopernika obchodzi jubileusz 100-lecia swojego istnienia wpisujący się w powstanie niepodległej oświaty w odradzającej się Rzeczypospolitej. Społeczność szkoły i absolwenci postanowili upamiętnić 100-letnie dzieje szkoły wpisane w losy Kalisza i regionu.

Organizatorom zależy na upowszechnieniu losów wielu pokoleń wychowanków szkoły oraz rozwijaniu świadomości historycznej kaliszan, w tym głównie młodego pokolenia poprzez aktywne formy przekazu edukacji historycznej i dostosowanie ich do potrzeb i specyfiki odbiorców – od sesji popularnonaukowej i konferencji poprzez wystawę i grę miejską – dla uczniów szkół kaliskich. Zdaniem organizatorów, kolosalne znaczenie ma rozbudzanie poczucia przynależności do wspólnoty regionalnej, kwestia identyfikacji z wartościami i spuścizną

historyczną, naukową Kaliszan. Adresatami projektu są przedstawiciele środowisk związanych w sposób pośredni lub bezpośredni z realizacją zadania, np. społeczność szkoły, nauczyciele, absolwenci,

mieszkańcy Kalisza związani ze szkołą, samorządowcy oraz młodzież kaliskich szkół i mieszkańcy miasta poprzez informacje w lokalnych mediach.

ORGANIZATOR:

→ III LO im. Mikołaja Kopernika w Kaliszu

ul. Kościuszki 10, 62-800 Kalisz

☎ 62 7672036 @ sekretariat@kopernik.kalisz.pl ▶

15 września

Calisiada 2018

10.00 w auli I LO im. A. Asnyka zostanie rozegrana **inauguracyjna rozgrywka wielkoformatowej gry planszowej**.

Gra w formie chińczyka rozegrana zostanie przy udziale znanych osobowości życia m. Kalisza oraz uczniów szkół podstawowych. Tematyka gry dotyczy 100-lecia odzyskania Niepodległości, 100. Rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego i 180 rocznicy urodzin Adama Asnyka.

Projekt **Calisiada 2018** jest współfinansowany ze środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, rozgrywka jest wstępem do rozegrania kolejnych gier na terenie miasta Kalisza oraz

spotkanie, gra miejska / terenowa, zabawa dla dzieci, zajęcia edukacyjne

ORGANIZATORZY:

→ Towarzystwo Miłośników Kalisza

ul. Łazienna 6, 62-800 Kalisz

→ Fundacja „Inicjatywa dla Opatówka”

ul. J. Poniatowskiego 52, 62-860 Opatówek

→ I LO im. A. Asnyka w Kaliszu

ul. Grodzka 1, 62-800 Kalisz

subregionu kaliskiego od września do listopada 2018 roku.

15 września

XIV Rajd Śladami Przodków

zwiedzanie, konkurs, wycieczka / spacer, zajęcia edukacyjne

8.45 start spod Dworca PKP w Kaliszu. Drużyny, po otrzymaniu kart pracy, podstawowymi autobusami KLA z przewodnikami wyruszą do Szczypiorna i Skalmierzyc Szlakiem Niepodległości, potem wracają do Kalisza, wysiadają na Złotym Rogu, aby pieszo kontynuować wędrówkę do miejsc, w których rodziła się niepodległość. Do 11.45 zespoły muszą dotrzeć na metę do Regionalnej Pracowni Krajoznawczej przy ulicy Łódzkiej 29a w Kaliszu.

Celem rajdu jest upamiętnienie setnej rocznicy powrotu Rzeczypospolitej po 123 latach zaborczej niewoli na mapę Europy, ukazanie miejsc i przypomnienie

wydarzeń, w których rodziła się niepodległość i które wpisują się w dzieje miasta, wzmacnianie więzi ze swoją „Małą Ojczyzną”, rozwijanie zainteresowania historią i dziejami miasta, popularyzacja różnych form turystyki oraz promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.

W rajdzie uczestniczyć mogą drużyny piesze i rowerowe ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych pod opieką Nauczyciela oraz turyści indywidualni.

Regulamin konkursu dostępny na stronie Organizatora: <http://www.pttk.kalisz.pl>

ORGANIZATOR:

→ Kaliski Oddział PTTK im. Stanisława Graevego

ul. Targowa 2, 62-800 Kalisz

t 62 5982433, 509360171 @ pttk.kalisz2pocza.fm, info@pttk.kalisz.pl

KONIN**8 września****Dwory polskie w Wielkim Księstwie Poznańskim****zwiedzanie,
wycieczka / spacer**

6.55-20:00 wycieczka autokarowa z cyklu *Dwory polskie w Wielkim Księstwie Poznańskim* śladami albumu L. Durczykiewicza z 1912 r. i rodów przez niego opisanych.

W planie spotkanie z PTTK Bydgoszcz w Chabsku.

Regulamin wycieczki: <http://www.konin.pttk.pl/zapowiedzi/180908.jpg>.

Polscy właściciele ziemscy jak Dąmbscy z Żabna czy Żółtowscy z Niechanowa konkurowali ze wspieranymi przez banki pruskie osadnikami. W Trzemesznie, Mogilnie, Witkowie przypomnimy uczestników powstań. W Mogilnie odwiedzimy mauzoleum ks. Piotra Wawrzyniaka, bohatera pozytywistycznej walki Polaków o przetrwanie w zaborze pruskim.

ORGANIZATOR:

→ Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Oddział w Koninie

ul. Kolejowa 11, 62-510 Konin

t 691 085573 @ oddzial@konin.pttk.pl www.konin.pttk.pl

16 września

Spacer po lapidarium przy kościele Świętego Krzyża

zwiedzanie,
wycieczka / spacer

16.00 w ramach EDD Muzeum Okręgowe w Lesznie zaprasza na **spacer po lapidarium przy kościele Świętego Krzyża**.

Tematem naszej eksploracji będą najstarsze i najmłodsze nagrobki pochodzące z nieistniejących leszczyńskich cmentarzy. Zebrane płyty i pomniki upamiętniają zarówno mieszczan, jak i szlachtę, dla których leszczyńskie świątynie były kościołami parafialnymi. Wśród zachowanych nagrobków zwraca uwagę między innymi grób **Jana Metziga**, niemieckiego lekarza pracującego w Lesznie, który był gorącym obrońcą Polaków oraz ich dziedzictwa narodowego.

ORGANIZATORZY:

→ Muzeum Okręgowe w Lesznie

Pl. Jana Metziga 17, 64-100 Leszno

☎ 65 529 61 40 @ sekretariat@muzeum.leszno.pl ▶ www.muzeum.leszno.pl

8, 16 września

Koncert przy ruinach II pieszo-rowerowy rajd loretański

zwiedzanie, koncert,
gra miejska / terenowa

8 września / sobota

19.30 VI Koncert przy ruinach w ruinach zabytkowej kaplicy loretańskiej w Skrzebowej k. Raszkowa. Zespół **Abba Pater Music** z Kalisza wykona tam oratorium *Psalm Józefa*, zestaw radosnych utworów o miłości, rozterkach, smutkach i szczęściu, jakie przeżywamy w rodzinie.

Miejsce wykonania koncertu jest bardzo oryginalne, bowiem jest to otoczenie ruin XVII-wiecznej kaplicy, wpisanych w 2012 roku do Rejestru Zabytków. Ruiny to jedna z dwudziestu zachowanych jeszcze w Polsce pozostałości po XVII-wiecznych domkach loretańskich, budowanych w szczególności za czasów króla **Jana III Sobieskiego**.

16 września / niedziela

14.00-18.00 II Pieszo-rowerowy rajd loretański. Uczestnicy będą mogli pokonać quest pieszy *Tajemne ruiny i podziemne przejście* lub wypróbować nowy *Loretański quest rowerowy*.

Głównym punktem obu tras są zabytkowe ruiny domku loretańskiego z XVII wieku, poza tym zobaczyć można będzie inne obiekty dziedzictwa kulturowego Skrzebowej, Moszczanki i Bieganina (m.in. kościół katolicki, cmentarz katolicki i poewangelicki z ciekawymi nagrobkami, dawną karczmę).

Oprócz możliwości zdobycia jednego z questów na turystów czekał będzie także posiłek oraz rozgrywki sportowe.

Grupy i turyści indywidualni zgłaszają się na starcie – na terenie boisk sportowych przy kościele w Skrzebowej, gdzie

otrzymają ulotki questowe. Zwiedzanie okolicy trwa ok. 1,5 godziny.

ORGANIZATOR:

→ Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Wsi Moszczanka i Skrzebowa

Moszczanka 68, 63-440 Raszków,

@ skrzebowa@osw.pl • www.skrzebowa.osw.pl, www.loreto.osw.pl

POZNAŃ

9, 16 września

Przechadzki po Poznaniu

zwiedzanie,
wycieczka / spacer

9 września / niedziela

16 września / niedziela

11.00 spacer *Niepodległa dla wszystkich – Wielkopolski Panteon na Wzgórzu św. Wojciecha*, spotkanie z przewodnikiem przed kościołem św. Wojciecha.

Z uczestnikami spaceru spotkamy się na Wzgórzu św. Wojciecha, w miejscu szczególnie ważnym nie tylko dla poznanianków. Miejsce to pełni funkcję Wielkopolskiego Panteonu, gdzie znajduje się Krypta Zasłużonych Wielkopolan z miejscami spoczynku m.in. wybitnych napoleończyków. Wokół kościoła św. Wojciecha, jak i w jego wnętrzu umieszczony jest też szczególnie zespół tablic pamiątkowych poświęconych wielu wybitnym postaciom XIX-wiecznego Poznania. Podczas spaceru postaramy się ukazać, jak upamiętnione w tym miejscu osoby przyczyniły się swoimi działaniami w różnych dziedzinach do odzyskania niepodległości w 1918 roku. Spacer potrwa ok. 2 godziny.

11.00 spacer *Niepodległa dla wszystkich – Udział poznanianek w Powstaniu Wielkopolskim*, spotkanie z przewodnikiem przy wejściu do Dworca Letniego.

Powstanie Wielkopolskie 1918/1919, w którym uczestniczyło bardzo wiele poznanianek, było zwieńczeniem szeregu działań prowadzonych przez Wielkopolan przez cały okres zaborów. Wiek XIX był czasem bardzo intensywnych działań społecznych, politycznych, oświatowych, gospodarczych czy kulturalnych, w których uczestniczyły również poznanianki. Kobiety miały też jednak bardzo ważne zadanie jako matki, opiekunki domowego ogniska – to one zajmowały się wychowaniem dzieci, kształtowaniem postaw patriotycznych młodego pokolenia. Podczas spaceru pokażemy wszystkie aspekty aktywności poznanianek i to, jaki miały wpływ na odzyskanie niepodległości. Spacer potrwa ok. 2 godziny.

ORGANIZATORZY:

→ Koło Przewodników PTTK im. Marcellego Mottego

pl. Kolegiacki 16, 61-841 Poznań

t 61 853 03 97 @ mottur@op.pl • www.przewodnicy-pttk.org

15 września

100-lecie Państwa Polskiego – odzyskanie niepodległości i znaczenie policji dla niepodległego państwa

gawęda / opowieść, projekcja / prezentacja, wystawa, spotkanie, rekonstrukcja historyczna, warsztaty, inscenizacja / pokaz, zwiedzanie, wycieczka / spacer, gra miejska / terenowa, zabawa dla dzieci, zajęcia edukacyjne

10.00-19.00 FORT II, ul. Obodrzycka 61 Poznań

W Forcie II w ramach obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa będzie można zobaczyć salę historii z zasobów Sali tradycji KWP. Policjanci z Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu udzielą porad dla dzieci i seniorów w zakresie bezpieczeństwa. Na dziedzińcu wjazdowym Fortu odbędzie się **pokaz historycznego i współczesnego sprzętu Policji** oraz **pokaz koni i psów policyjnych**. Będzie można obejrzeć **stroje policyjne z dawnych lat**, w połączeniu

z zabawami i muzyką z danego okresu, obejrzeć **wystawę sprzętu** i pokaz umiejętności Policji. Zapraszamy na **detektywistyczną grę miejską dla dzieci** śladami kradzieży i detektywistyczną grę miejską dla dorosłych śladami zbrodni. Zainteresowani obejrzą działające **laboratorium kryminalistyczne** w Forcie II, wezmą udział w pokazach i eksperymentach lub zająć się do pokoju przesłuchań i obejrzą **symulację prawdziwego przesłuchania** zatrzymanego. Na majdanie w koronie Fortu odbędzie się szybki **kurs samoobrony dla pań**.

Zapraszamy na spotkania z funkcjonariuszami i ich nietypowym hobby oraz spacer historyczny po Forcie II. A na zakończenie czeka nas wielki finał – **symulacja dynamicznej akcji SPAP**.

Fundacja Fort z siedzibą w Poznaniu założona została w lutym 2016 r. celem realizacji dwóch celów statutowych – rewitalizacji Fortu II w Poznaniu oraz rozwoju

postaw proobronnych obywateli. Fort II po 2 latach intensywnych prac porządkowych i rewitalizacyjnych stał się Fortem Kultury, z ambicjami do bycia ważnym punktem na kulturalnej mapie miasta.

Cykl międzynarodowych symulacji militarnych rozwijanych przez Fundację pod nazwą **Asgard Events** stał się największą międzynarodową imprezą tego typu w Polsce.

ORGANIZATOR:

→ Fundacja Fort

Siedziba: ul. Obodrzycka 61, 61-249 Poznań

Adres korespondencyjny: ul. Górczyczewskiego 2/7, 60-554 Poznań

@ kontakt@fundacjafort.pl ▶ <http://fundacjafort.pl/>

▶ <https://www.facebook.com/Fort2Poznan/>

PARTNERZY:

→ KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W POZNANIU

16 września

Historia zapisana w relikwach Kolegiaty

wykłady i prelekcje,
wystawy, zwiedzanie

12.00-16.00 wspólne odczytywanie historii Polski i Poznania z relikwów średniowiecznej Kolegiaty.

Zapraszamy do zwiedzania wystawy zabytków Kolegiaty pod wezwaniem Św. Marii Magdaleny. Zaprezentujemy najciekawsze dotychczasowe odkrycia, pokażemy cenne znaleziska. Nie zabraknie również ciekawych historii i projekcji multimedialnej. Wystawa odbędzie się w murach poznańskiej Fary. Niezwykłą atrakcją będzie możliwość zwiedzenia wykopu i przyjrzenia się z bliska pracom poznańskich archeologów z Uniwersytetu im. A. Mickiewicza.

12.00-15.00 zwiedzanie grupowe wykopu archeologicznego.

Zainteresowane osoby zapraszamy o pełnych godzinach pod rzeźbę Koziółków przy pl. Kolegiackim. Będą czekali archeolodzy, którzy opowiedzą o historii Kolegiaty, odkryciach i wpływie tego niezwykłego miejsca na rozwój i historię Poznania.

Miejsce: Poznań, woj. wielkopolskie Plac Kolegiacki, 61-841 Poznań

ORGANIZATORZY:

- Urząd Miasta Poznania
- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- ▶ <https://www.facebook.com/ProjektKolegiataPoznan>
- ▶ <https://sketchfab.com/ProjektKolegiata>

8, 15, 16 września

Latawce Wolności, Wielkopole na drodze ku Niepodległej

Warsztaty, zwiedzanie,
wycieczka / spacer,
zabawa dla dzieci, zajęcia
edukacyjne

8 września / sobota

12.00-16.00 będziemy czekać na wszystkich chętnych do podjęcia wyzwania i skonstruowania własnego *Latawca Wolności*. Na przedpolu Śluzy katedralnej lub w Śluzie katedralnej (w zależności od pogody) proponujemy animacje dla rodzin z dziećmi *Latawce Wolności*.

Animacje dla rodzin z dziećmi „Latawce Wolności” – wstęp wolny.

ORGANIZATOR:

→ Centrum Turystyki Kulturowej TRAKT
ul. Gdańska 2, 61-123 Poznań
t 61 647 7606 @ centrum@trakt.poznan.pl ▶ www.bramapoznania.pl

15 i 16 września / sobota i niedziela

17.00 zapraszamy na wspólną podróż po ekspozycji Bramy Poznania *Wielkopole na drodze ku Niepodległej*, podczas której zaprezentujemy fascynujące dzieje zmagania Wielkopolan o odzyskanie utraconego państwa i własnej godności. Przewodnik przybliży strategię XIX-wiecznych mieszkańców Poznańskiego, którzy, nie stroniąc od udziału w walce zbrojnej, budowali przede wszystkim silne fundamenty społeczne pod przyszłą Niepodległość.

Oprowadzanie „Wielkopole na drodze ku Niepodległej” – obowiązują zapisy pod nr tel. 61 647 7634.

8, 15 września

Jeden cel, wiele dróg – Sienkiewicza pomysł na niepodległość

zwiedzanie

14.00 Muzeum Literackie Henryka Sienkiewicza zaprasza na oprowadzanie tematyczne *Jeden cel, wiele dróg – Sienkiewicza pomysł na niepodległość*.

Działalność humanitarna i polityczna Sienkiewicza była zakrojona na imponującą skalę i stanowi o tym, jak wielką stał się osobistością przełomu XIX i XX wieku. Autorem, który ze swoim przesłaniem docierał do odbiorców wszystkich warstw społecznych i przedstawicieli wielu narodowości. Wszystko w myśl dewizy: „przez ojczyznę do ludzkości, nie zaś: dla ojczyzny przeciw ludzkości”. Podczas oprowadzania zaprezentujemy inne, mniej znane, oblicze pisarza. Opowieść poprowadzimy od historii

jego przodków i pierwszych lektur małego Henia, przyczyniających się do kielkowania w nim patriotyzmu, poprzez osobiste losy dorastającego młodzieńca, następnie jego silnie osadzone w sytuacji historycznej dzieła aż do otwartej i aktywnej działalności politycznej, a nawet wydarzeń następujących po śmierci Sienkiewicza.

Bywał pisarz orędownikiem różnych opcji politycznych, zaznaczał swoje stanowisko w sposób wyrazisty lub kryjąc intencje, dokonywał dobrych i złych wyborów. Trzeba jednak pamiętać, że jego rola w doprowadzeniu Polski i Polaków do odzyskania niepodległości była niebagatelna. Opowiemy o tym, jak krętymi ścieżkami wiodła.

ORGANIZATORZY:

→ Muzeum Literackie Henryka Sienkiewicza w Poznaniu

Oddział Biblioteki Raczyńskich

Stary Rynek 84, 61-772 Poznań

9 września

Jubileusz kolejki w Śmiglu

gawęda / opowieść,
zwiedzanie, zabawa dla
dzieci, zajęcia edukacyjne

Zespół Śmigiejskiej Kolei Wąskotorowej jest przykładem unikalnej już we współczesnym krajobrazie kolei wąskotorowej, która na początku XX wieku była powszechną formą kolejowego transportu lokalnego. Jest jednym z nielicznych przykładów inżynierii, techniki i budownictwa tego okresu. Świadczy o tym zachowana niemal w całości infrastruktura, na którą składają się zabudowania stacyjne w Śmiglu pochodzące z początku ubiegłego stulecia, urządzenia lokomotywowni z czasów uruchomienia kolejki oraz funkcjonujące do dziś torowisko.

Śmigiejska Kolej Wąskotorowa, zwana pierwotnie: Śmigiejskie Koleje Powiatowe, stała się własnością powiatu śmigiejskiego. Jej

budowę rozpoczęto w 1898 roku, a otwarta została 17 września 1900 roku. Jako pierwszy oddano do użytku odcinek od Krzywinia do Starego Bojanowa. Następnie uruchomiona została linia ze Starego Bojanowa przez Śmigiel do Wielichowa, potem oddano do użytku odcinki: Wielichowo – Ujazd oraz Wielichowo – Rakoniewice. Szerokość torów kolejki wynosiła początkowo 1000 mm. W 1951 roku zmniejszono ją do 750 mm – stąd jej nazwa potoczna: „kolejka wąskotorowa”. Po II wojnie światowej w 1949 roku kolejkę przejęły Polskie Koleje Państwowe, które w latach 1951-1952 dokonały przebudowy torowiska oraz modernizacji i wymiany taboru. Od grudnia 2004 r. działa Stowarzyszenie Przyjaciół Śmigiejskiej Kolejki Wąskotorowej.

Kolejka jest wpisana do rejestru zabytków jako Zespół Śmigielskiej Kolei Dojazdowej. Składa się na niego 6 budynków oraz torowisko na odcinku 12 km.

Wydarzeniom ogólnodostępnym na Śmigielskiej Kolei Wąskotorowej towarzyszą dodatkowe atrakcje. Szczegóły na stronie www.smigiel.pl

ORGANIZATOR:

→ Organizator: Zarząd Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Śmiglu
ul. hm. Zbigniewa Łukomskiego 19, 64-030 Śmigiel
t 65 5180127 @ kkolejka@zgkim-smigiel.pl ▶ www.kolejka.smigiel.pl

WRZEŚNIA

14, 15 września

Wrześnińskie Drogi ku niepodległości

wystawa, gra miejska / terenowa

14 września / piątek

8.00-20.00 Festiwal Odkrywców Historii, historyczna gra plenerowa Wrześnińskie Drogi ku niepodległości 10 stacji terenowych na obszarze miasta.

Uczestnicy gry wezmą aktywny udział w rozgrywanych scenkach historycznych na specjalnie przygotowanych dioramach. Gra przeznaczona dla grup szkolnych, rodzin i osób indywidualnych. Tematyka scenek: 1) przyjazd powstańców – stacja kolejowa, 2) z wizytą na dworze ziemiańskim – Pałac na Opieszynie, 3) w polowym obozie drużyny Mieszka I, 4) pruska musztra wojskowa – budynek kasyna oficerskiego,

5) punkt poborowy oraz szpital wojskowy 1939 r. – na tyłach starego szpitala powiatowego, 6) poczta polowa – budynek poczty, 7) gimnastyka z Towarzystwem Gimnastycznym „Sokół” – budynek „Odeonu”, 8) szkoła pod zaborami – muzeum, 9) żołnierze wyklęci – szyfrowanie meldunków – budynek dawnego więzienia, 10) ścianka do fotografii 1918 r. – szkoła nr 1.

15 września / sobota

18.00 otwarcie wystawy Wrześnianie na Polskim Sejmie Dzielnicowym 1918 r. Odkrywanie historii lokalnej w Muzeum Regionalnym im. Dzieci Wrześnińskich.

ORGANIZATORZY:

→ Muzeum Regionalne im. Dzieci Wrzesińskich
ul. Dzieci Wrzesińskich 13, 62-300 Wrzeźnia
t 61 4360192 @ muzeum@wrzesnia.pl

PARTNERZY:

→ Towarzystwo Przyjaciół Grodu w Grzybowie
→ Wrzeźnińskie Towarzystwo Kulturalne
→ Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk

Pokłady możliwości

Dzięki wiedzy i doświadczeniu naszych pracowników wydobywamy i przetwarzamy cenne zasoby ziemi, umożliwiając rozwój nowoczesnego świata.

KOORDYNATOR WOJEWÓDZKI:

→ Narodowy Instytut Dziedzictwa
Oddział Terenowy NID w Poznaniu
Beata Marzęta
61-725 Poznań, ul. Mielżyńskiego 27/29
t 61 8517364 @ bmarzeta@nid.pl

TEKSTY:

→ materiały organizatorów

FOTOGRAFIE:

→ ze zbiorów: organizatorzy oraz Narodowy Instytut Dziedzictwa
→ autorstwa: Alicja Antonowicz, AEROFOTO B. Z. Chojęta, D. Frydrychowicz,
Ł. Gdak, ze zbiorów CTK TRAKT, J. Wrzesiński

NA OKŁADCE:

→ Pomnik Powstańców Wielkopolskich w Poznaniu, fot. OT Poznań

PROJEKT IDENTYFIKACJI I WIZUALNEJ EDD:

→ Zofia Oslisło-Piekarska, Waldemar Węgrzyn / Printscreen

SKŁAD I ŁAMANIE:

→ Grażyna Kasprzak

DRUK:

→ Drukarnia Kolumb

© wszelkie prawa zastrzeżone
Narodowy Instytut Dziedzictwa

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do zmiany w programie!

Publikacja sfinansowana ze środków Narodowego Instytutu Dziedzictwa
Dofinansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach Programu Wieloletniego Niepodległa na lata 2017-2021

ISBN 978-83-66160-03-3

PATRONAT HONOROWY

Laury Narodowego Instytutu Dziedzictwa dla organizatorów wydarzeń w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa 2017 w woj. wielkopolskim

Podczas uroczystej gali 17 listopada 2017 r. w Opolu odbyło się przyznanie nagród dla organizatorów wydarzeń w ramach jubileuszowej 25. edycji Europejskich Dni Dziedzictwa Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu.

Wyróżnieni w 2017 r.:

1. Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy
Zespół Pałacowo-Parkowy,
2. Muzeum Ziemi Wschowskiej,
3. Karol Marszał, Prezes Stowarzyszenia
Rozwoju i Współpracy wsi Moszczanka
i Skrzębowo,
4. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół
Nauk,
5. Projekt Kolegiata,
6. Zakład Gospodarki Komunalnej
i Mieszkaniowej w Śmiglu sp. Z o.o.